

Еволюція банківських послуг і поведінка споживачів на фінансовому ринку в умовах війни

Ліпич Любов Григорівна¹, Надейко Микола Миколайович²

Опубліковано	Секція	УДК
30.11.2025	Економіка	336.71:330.567.2:355.01

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18031815>

Анотація. У статті здійснено комплексний науково-аналітичний аналіз еволюції банківських послуг і змін у поведінці споживачів на фінансовому ринку України в умовах повномасштабної війни. Обґрунтовано, що воєнні події стали системним випробуванням для фінансового сектору, водночас прискоривши глибокі структурні та інституційні трансформації. Дослідження засвідчує, що банківські установи адаптувалися до кризових умов шляхом активної цифровізації сервісів, розвитку дистанційних каналів обслуговування, інтеграції фінтех-рішень і перегляду підходів до кредитної та ризик-менеджментної політики. Особливу увагу приділено зростанню ролі операційної та кіберстійкості банків як передумови безперервності фінансових послуг і збереження довіри клієнтів у ситуації підвищених безпекових загроз. Проаналізовано вплив антикризових регуляторних рішень держави, зокрема розширення гарантій за депозитами, а також значення євроінтеграційних процесів, пов'язаних з імплементацією стандартів PSD2, розвитком відкритого банкінгу та гармонізацією правил платіжного ринку з нормами ЄС. У роботі показано, що трансформація банківських послуг супроводжується суттєвими змінами фінансової поведінки споживачів, які проявляються у зростанні частки безготівкових розрахунків, активнішому використанні мобільного банкінгу, зміні структури споживчих витрат і посиленні патріотично зумовлених економічних рішень. Виявлено тенденції до підвищення фінансової свідомості домогосподарств, диверсифікації заощаджень і формування більш раціональних стратегій управління персональними фінансовими ризиками. Узагальнення отриманих результатів дало змогу визначити синергетичний характер взаємодії цифрових трансформацій, регуляторних реформ і поведінкових змін, що формують підґрунтя для становлення стійкої, конкурентоспроможної та інтегрованої до європейського простору фінансової системи України в умовах воєнних і післявоєнних викликів.

Ключові слова: банківські послуги, фінансовий ринок, цифровізація, споживча поведінка, воєнний стан, кіберстійкість, євроінтеграція.

Evolution of Banking Services and Consumer Behavior in the Financial Market under Wartime Conditions

Abstract. The article provides a comprehensive scientific and analytical examination of the evolution of banking services and changes in consumer behavior in Ukraine's financial market under conditions of full-scale war. It is substantiated that wartime developments constituted a systemic shock to the financial sector while simultaneously accelerating profound structural and institutional transformations. The study demonstrates that banking institutions adapted to crisis conditions through intensive digitalization of services, expansion of remote service channels, integration of fintech

¹ доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва, торгівлі та логістики, Луцький національний технічний університет, <https://orcid.org/0000-0002-9059-7271>

² кандидат економічних наук, викладач кафедри економіки і фінансів економічного факультету ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», <https://orcid.org/0000-0002-1011-3477>

solutions, and revision of credit and risk management approaches. Particular attention is paid to the growing importance of operational and cyber resilience as prerequisites for the continuity of financial services and the preservation of customer trust amid heightened security threats. The impact of state anti-crisis regulatory measures is analyzed, including the expansion of deposit guarantees, as well as the role of European integration processes related to the implementation of PSD2 standards, the development of open banking, and the harmonization of payment market rules with EU regulations. The paper shows that the transformation of banking services is accompanied by significant changes in consumer financial behavior, manifested in the increasing share of cashless payments, more intensive use of mobile banking, shifts in the structure of consumer expenditures, and the strengthening of patriotically motivated economic decisions. Trends toward higher financial awareness among households, diversification of savings, and the formation of more rational strategies for managing personal financial risks are identified. Generalization of the results makes it possible to define the synergistic interaction of digital transformations, regulatory reforms, and behavioral changes as the foundation for building a resilient, competitive, and European-integrated financial system of Ukraine in wartime and post-war conditions.

Keywords: banking services, financial market, digitalization, consumer behavior, martial law, cyber resilience, European integration.

Вступ

Повномасштабне вторгнення РФ у 2022 році кардинально змінило умови функціонування фінансового ринку України. Війна перетворила фінансову систему на «ключовий фінансовий фронт», вплинувши на банки, небанківські установи та поведінку клієнтів. У цьому контексті аналізують еволюцію банківських послуг – тобто комплекс депозитних, кредитних, платіжних та інших сервісів, які надають банківські установи – та особливості споживацької поведінки на фінансовому ринку. Споживацьку поведінку визначають як сукупність свідомих або несвідомих дій економічного суб'єкта, спрямованих на задоволення раціональних чи ірраціональних потреб [1]. Такі поняття тісно взаємопов'язані, але «фінансовий ринок» ширший: окрім банків включає ринки цінних паперів, страхування, небанківських фінансових послуг тощо. Визначені позиції формують основу подальших розділів, що описують цифрові трансформації банківських послуг, зміну звичок клієнтів та регуляторні ініціативи за воєнних умов.

Актуальність дослідження зумовлена безпрецедентним впливом повномасштабної війни на фінансову систему України, яка функціонує в умовах високої макроекономічної нестабільності, підвищених ризиків та трансформації інституційного середовища. Банківський сектор одночасно виконує роль інфраструктурної основи економіки, каналу державної фінансової підтримки та інструмента збереження довіри населення. За таких обставин еволюція банківських послуг відбувається прискорено, поєднуючи цифровізацію, регуляторні новації та адаптацію до воєнних викликів. Паралельно змінюється поведінка споживачів фінансових послуг, що проявляється у трансформації платіжних звичок, заощаджувальних стратегій, рівня довіри до фінансових інститутів і готовності до використання цифрових каналів. Недостатня систематизація цих процесів у вітчизняних дослідженнях зумовлює потребу комплексного аналізу взаємозв'язку між трансформацією банківських послуг і змінами фінансової поведінки населення в умовах війни.

Метою статті є дослідження еволюції банківських послуг та змін у поведінці споживачів на фінансовому ринку України в умовах повномасштабної війни з урахуванням цифрових трансформацій, регуляторних нововведень і євроінтеграційних процесів.

Для досягнення поставленої мети у статті передбачено розв'язання таких завдань:

- проаналізувати основні напрями трансформації банківських послуг у воєнний період;
- охарактеризувати вплив цифровізації та фінтех-рішень на структуру й доступність банківських сервісів;
- дослідити ключові зміни у фінансовій поведінці споживачів в умовах війни;
- оцінити роль державного регулювання та євроінтеграційних ініціатив у забезпеченні стійкості фінансового сектору;

- визначити міждисциплінарні аспекти адаптації фінансового ринку, зокрема поведінкові та інституційні чинники.

Отже, дослідження еволюції банківських послуг і змін у поведінці споживачів на фінансовому ринку в умовах війни дозволить комплексно осмислити трансформаційні процеси у фінансовому секторі України, виявити їхні ключові драйвери та окреслити інституційні й поведінкові передумови формування стійкої, конкурентоспроможної фінансової системи в умовах воєнних і післявоєнних викликів.

Результати

За роки війни українські банки значно прискорили цифровізацію сервісів. Згідно з дослідженням міжнародних експертів, від 2020 до 2023 року було відкрито понад 2,1 млн банківських рахунків онлайн із використанням цифрового паспорта або водійського посвідчення [2]. Всі основні банки пропонують інтернет- та мобільний банкінг, що дозволяє клієнтам здійснювати платіжні операції, переглядати залишки і оплачувати рахунки віддалено. За даними опитування Mastercard (2025), 61% українців регулярно здійснюють оплату цифровою карткою зі смартфона, що на 21 п. п. більше, ніж до війни [3]. При цьому 41% використовує лише цифрову картку без фізичного аналога, а 90% респондентів користуються онлайн-банкінгом. Такі цифри ілюструють стрімке зростання уподобань cashless-платежів: 69% українців віддають перевагу безготівковим розрахункам у фізичних торгових точках (лише 12% платять готівкою). Цифрові банківські додатки дедалі більше стають фінансовими помічниками: понад третина клієнтів очікує аналітику доходів/витрат, чверть – поради з планування бюджету [3]. Водночас банківська інфраструктура оновлюється: банки вводять інноваційні продукти, співпрацюють з FinTech-компаніями і впроваджують модифікації мобільних додатків [4]. Одним із відповідей на воєнні виклики стала віртуалізація сервісів і поява нових фінансових інструментів, диверсифікація заощаджень у валютні вклади чи криптовалюти. Також банки пропонують клієнтам швидкий онлайн-випуск карток і нові дистанційні сервіси, що посилює їх стійкість у кризовий період.

Поряд із технологічними змінами відбулися суттєві регуляторні нововведення. Уже з весни 2022 року держава запровадила максимальний захист заощаджень: Верховна Рада 1 квітня 2022 р. ухвалила закон, який гарантує 100% відшкодування банківських депозитів фізосіб на час дії воєнного стану та три місяці після його завершення [5]. Таке рішення підвищило довіру населення до банків та забезпечило стабільність депозитної бази. Одночасно Нацбанк посилив контроль і адаптував законодавство для нових реалій. Зокрема, у 2025 р. НБУ ввів регламент з відкритого банкінгу (з 1 серпня 2025), імплементуючи європейську Директиву PSD2 [6]. Нові правила передбачають відкритий і захищений обмін даними між банками та сторонніми провайдерами за згодою клієнтів, що дає змогу небанківським платіжним установам та фінтехам отримувати доступ до інформації з рахунків (зокрема для ініціації платежів і консалтингу) і розробляти персоналізовані фінансові продукти. Паралельно відкриття банку забезпечує відповідність вимогам SEPA та євроінтеграції. Банки й платіжні оператори отримують п'ять місяців для адаптації інфраструктури до цих стандартів, що сприятиме конкуренції і появі нових сервісів.

Окремим напрямом трансформації банківських послуг у період війни стала переорієнтація кредитної та ризик-менеджментної політики банків [7]. Фінансові установи були змушені швидко адаптувати механізми оцінки платоспроможності клієнтів в умовах високої невизначеності, втрати доходів і релокації бізнесу та населення. Поширення набули кредитні канікули, реструктуризація зобов'язань, пролонгація строків погашення та спрощені процедури обслуговування позичальників із постраждалих регіонів. Водночас банки активніше долучилися до реалізації державних програм підтримки економіки (зокрема кредитування малого і середнього бізнесу, аграрного сектору, відновлення критичної інфраструктури), поєднуючи комерційні інструменти з елементами публічної фінансової політики [8; 9]. Паралельно зростає увага до операційної та кіберстійкості: банки інвестують у резервні дата-центри, хмарні рішення, системи безперервності бізнес-процесів і захисту від кібератак, що трансформує банківську послугу з окремого фінансового продукту у комплексну сервісну модель, орієнтовану на стабільність, доступність і довіру в кризових умовах [10; 11]. Таким чином, війна стала катализатором інтеграції українського фінансів з міжнародними системами.

Фінансова поведінка українців під впливом війни змінила пріоритети й ритм споживання. Опитування Deloitte свідчить, що загалом населення скорочує частоту закупів, але збільшує середній чек у найнеобхідніших категоріях – зокрема 37% респондентів почали більше витрачати на продукти харчування та ліки [12]. Схожа тенденція спостерігається і в платіжній поведінці: згідно з Mastercard, онлайн-покупки стали регулярнішими (59% замовляють товари щомісяця, +14 п.п. від довоєнного періоду) [4]. Водночас важливою зміною є патріотичні мотиви споживання: 62% уникали компаній, що досі працюють на російському ринку, а 55% вважають за важливе, аби бізнес допомагав Збройним Силам України [12]. Такі дані відображають «споживацький анімоситет» – поведінкову реакцію на зовнішню загрозу, коли клієнти надають перевагу вітчизняним чи дружнім маркам і бойкотують продукти агресора. Наприклад, у Mastercard-опитуванні 2025 року 60% респондентів повідомили, що стали частіше купувати українську продукцію [4].

Водночас банки відзначають, що довіра до них залишається відносно високою. Стабільність депозитної бази підтверджує, що громадяни й надалі покладають заощадження у банки, зокрема обираючи короткострокові депозити з привабливими ставками [13]. Споживачі стали більш свідомими і обережними: вони уважно порівнюють умови кредитів та вкладів, але водночас активно переходять на цифрові канали. Клієнти більш обізнані та почали інтенсивніше користуватися мобільними додатками банків. Насправді 9 з 10 українців вже входять у додаток банку щонайменше раз на день або тиждень, а понад половина клієнтів готові взагалі перейти до суто онлайн-сервісів [4]. Така динаміка свідчить про зростання рівня довіри до IT-рішень у банківській сфері. Банки інвестують у розширення функціоналу: клієнти очікують аналітики витрат, сервісів збереження та інвестицій у додатках. Загалом можна стверджувати, що військові умови стимулюють зміну клієнтських моделей поведінки – від зростання прихильності до національних брендів і ощадливості до активного переходу на діджитал-фінанси.

Подальші зрушення у поведінці споживачів фінансових послуг у воєнний період пов'язані зі зростанням фінансової самостійності та усвідомленої відповідальності за управління власними ризиками. В умовах нестабільних доходів, інфляційного тиску та підвищених безпекових загроз домогосподарства дедалі активніше застосовують стратегії диверсифікації заощаджень, поєднуючи класичні банківські депозити з валютними активами, державними облігаціями та окремими цифровими фінансовими інструментами. Посилюється інтерес до фінансової грамотності, регулярного моніторингу особистих витрат і формування резервних фондів на випадок надзвичайних ситуацій. У межах такої трансформації банки поступово сприймаються як комплексні сервісні провайдери, здатні пропонувати аналітичні інструменти, інформаційну підтримку та рекомендації з фінансового планування [14]. Формування подібної моделі поведінки свідчить про еволюцію клієнтських практик у напрямі більш активної, раціональної та довгостроково орієнтованої фінансової взаємодії, що відповідає закономірностям адаптації економічних агентів до кризових умов.

Адаптація фінансового сектору до воєнних викликів має виразний міждисциплінарний характер: крім економічних аспектів це питання соціальної психології та кібербезпеки. Уряди і міжнародні організації наголошують на посиленні антикризового регулювання. Так, введення 100%-вої гарантії депозитів у воєнний час відповідало рекомендаціям Фонду гарантування вкладів та МВФ щодо збереження довіри клієнтів [15]. Українська система вирішує проблеми не тільки через заспокоєння громадян, але й через гармонізацію з нормами ЄС. Наприклад, підготовка приєднання до зони SEPA та впровадження Open Banking ґрунтується на аналізі досвіду Європи, OECD та МВФ. Згідно з юридичними оглядами, регламент відкритого банкінгу запроваджується для виконання вимог Директиви ЄС 2015/2366 (PSD2) [16], що свідчить про європейську орієнтацію та початок зміни парадигми – банки та небанківські фінансові установи поступово підпорядковуються спільним міжнародним стандартам. Наприклад, запровадження кредитування за рейтингами, посилення AML/CFT-правил і відкритий доступ до рахунків демонструє рух до єдиних правил гри [17].

Додатковим виміром регуляторних трансформацій фінансового сектору в умовах війни стало посилення ризик-орієнтованого нагляду та зміна підходів до пруденційного регулювання. Регуляторна політика дедалі більше зосереджується на оцінюванні системних ризиків, стрес-тестуванні банків з урахуванням воєнних сценаріїв, а також контролі ліквідності та капіталізації в умовах підвищеної волатильності [17]. Водночас євроінтеграційний вектор регулювання

проявляється через поступове впровадження принципів ESG та сталого фінансування у діяльність банківських установ [18]. Попри воєнний стан, фінансові регулятори стимулюють інтеграцію екологічних, соціальних і управлінських критеріїв у кредитну політику, оцінку ризиків і корпоративне управління, що узгоджується з підходами ЄС до фінансування відновлення та «зеленої» реконструкції. Банки дедалі активніше залучаються до фінансування проєктів енергетичної стійкості, відбудови інфраструктури та підтримки соціально значущих ініціатив, що розширює їхню роль у післявоєнному економічному відновленні.

Міждисциплінарний характер регуляторних змін проявляється також у зростанні уваги до поведінкових аспектів фінансового регулювання та захисту прав споживачів. Регулятори враховують вплив стресу, невизначеності та інформаційних ризиків на фінансові рішення населення, що зумовлює розвиток інструментів фінансової просвіти, посилення вимог до прозорості банківських продуктів і відповідальності фінансових установ за комунікацію з клієнтами. Поєднання економічних, правових і психологічних підходів формує комплексну модель регулювання, у межах якої фінансова стабільність розглядається як результат узгодженої дії інституційних реформ, технологічного розвитку та адаптації споживчої поведінки в кризових умовах.

Український фінансовий сектор, попри руйнівні наслідки війни, проявив гнучкість та інноваційність. Банківські послуги переорієнтовуються на цифрові платформи, а споживачі зростили свою обізнаність і адаптувалися до нових ризиків та можливостей. Упровадження норм європейської інтеграції, таких як PSD2 та SEPA, створює фундамент для більш сталого та конкурентного фінансового майбутнього [19]. Зазначимо, що війна прискорила необхідні реформи й технологічні зрушення. Однак збереження довіри громадян потребує подальшої прозорості та стабілізації (зокрема контролю інфляції та недопущення стрибків валютних курсів). Лише у поєднанні інновацій та надійного державного регулювання Україна може перетворити кризовий досвід у довгострокову конкурентну перевагу.

Висновки

Проведене дослідження засвідчило, що повномасштабна війна стала чинником прискореної трансформації банківських послуг і зміни поведінки споживачів на фінансовому ринку України. Банківський сектор продемонстрував високий рівень адаптивності, поєднавши цифровізацію сервісів, регуляторну гнучкість і підвищення операційної стійкості, що дозволило забезпечити безперервність фінансового обслуговування в умовах системних ризиків.

Установлено, що еволюція банківських послуг у воєнний період відбувається за напрямками віртуалізації, інтеграції фінтех-рішень, розвитку дистанційних каналів обслуговування та зміни кредитної й ризик-менеджментної політики. Банківські послуги дедалі більше формуються як комплексна сервісна модель, у межах якої пріоритетами стають стабільність функціонування, безпека фінансових операцій і підтримання довіри клієнтів поряд із наданням окремих фінансових продуктів.

Аналіз поведінки споживачів фінансових послуг показав суттєву зміну фінансових практик населення, зокрема зростання ролі безготівкових розрахунків, активніше використання цифрових банківських каналів, переорієнтацію споживчих витрат і посилення патріотичних мотивів економічної поведінки. Виявлено тенденцію до підвищення фінансової свідомості домогосподарств, диверсифікації заощаджень і формування резервних стратегій в умовах невизначеності.

Доведено, що державне регулювання та євроінтеграційні ініціативи відіграють ключову роль у підтриманні стійкості фінансового сектору. Запровадження гарантій за депозитами, розвиток відкритого банкінгу, імплементація стандартів PSD2 і наближення до вимог SEPA створюють інституційні передумови для підвищення конкуренції, прозорості та довіри на фінансовому ринку. Посилення ризик-орієнтованого нагляду та інтеграція ESG-принципів формують довгостроковий вектор модернізації банківської системи.

Узагальнюючи результати, можна констатувати, що взаємодія цифрових трансформацій, змін споживацької поведінки та регуляторних реформ має синергетичний характер і визначає нову модель функціонування фінансового ринку України. Війна виступила каталізатором структурних змін, які за умови послідовного державного регулювання, збереження макрофінансової стабільності та розвитку фінансової грамотності населення можуть стати

основою для формування стійкої, конкурентоспроможної та інтегрованої до європейського простору фінансової системи в післявоєнний період.

1. Список використаних джерел

2. Кравчук, Н., & Луцишин, О. (2022). Фінансовий ринок України під час війни: Реалії функціонування. *Світ фінансів*, (4(73)). Західноукраїнський національний університет. <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstreams/d9f0da67-0405-49c7-b867-fa1cd120186a/download>
3. Вартанова, О., & Цалко, Т. (2023). Споживча поведінка: ревіталізація концепції і стрижневі моделі. *Економіка та суспільство*. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/2393/2314>
4. Brookings Institution. (2024). *Digital resilience in a time of war*. Brookings. <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2024/01/Digital-resilience-in-a-time-of-war-Final.pdf>
5. Mastercard. (2025, June 19). *Mastercard MasterIndex survey: 41% of Ukrainians use digital-only cards on their smartphones* [Press release]. Mastercard Newsroom. <https://www.mastercard.com/news/eemea/en/newsroom/press-releases/en/2025-1/june/mastercard-masterindex-survey-41-of-ukrainians-use-digital-only-cards-on-their-smartphones/>
6. Верховна Рада України. (2022, 1 квітня). *Закон України № 2180-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб»*. База даних «Законодавство України». <https://zakon.rada.gov.ua/go/2180-20>
7. CEE Legal Matters. (2025). *Open banking to launch in Ukraine on 1 August 2025*. <https://ceelegalmatters.com/briefings/30411-open-banking-to-launch-in-ukraine-on-1-august-2025>
8. Сідельник, О., & Сарахман, О. (2025). Основні засади ризик-менеджменту в банку. *Фінансовий простір*, (1–2(55)), 127–137. <https://fp.lnu.edu.ua/index.php/fp/article/download/1008/1343>
9. Владика, Ю., Турова, Л., & Тарасенко, Т. (2024). Адаптація кредитної політики комерційних банків в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*, (61). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/3809/3729>
10. Іршак, О., Моряк, Т., & Владичин, У. (2025). Особливості кредитної діяльності банків в умовах війни. *Економіка та суспільство*, (79). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/6817/6756>
11. Finacle. (2024). *Digital operational resilience in banking*. <https://www.finacle.com/content/dam/infosys-finacle/pdf/insights/research-reports/digital-operational-resilience-in-banking.pdf>
12. *Кіберстійкість 2024: секрети сталості роботи банківського сектору України в умовах загроз воєнного часу*. (2024). *Delo.ua*. <https://delo.ua/opinions/kiberstiikist-2024-sekreti-stalosti-roboti-bankivskogo-sektoru-ukrayini-v-umovax-zagroz-vojenного-casu-433061/>
13. Deloitte Ukraine. (2025). *Дослідження Deloitte Ukraine про споживчі настрої українців: незважаючи на виклики воєнного часу, українці демонструють стійкість у споживчих звичках*. *NV Бізнес*. <https://biz.nv.ua/sviy-biznes/issledovanie-deloitte-ukraine-o-potrebitelskih-nastroeniyah-ukraincev-50497218.html>
14. *Українці, попри війну, продовжують довіряти банківській системі — думка експерта*. (2025, 12 червня). *Finance.ua*. <https://news.finance.ua/ua/ukrainci-popry-viynu-prodovzhuyut-doviryaty-bankivs-kiy-systemi-dumka-eksperta>
15. Hrechanyk, N., & Kravets, O. (2025). Маркетинг у часи економічної нестабільності: поведінка споживачів та ефективні стратегії адаптації. *Social Development: Economic and Legal Issues*, (3). <https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel/article/download/111/105>

16. Верховна Рада ухвалила закон про гарантування державою 100% вкладів громадян у банках на період війни. (2022). Sense Bank. <https://sensebank.ua/news/verhovna-rada-uhvalila-zakon-pro-garantuvanna-derzavou-100-vkladiv-gromadan-u-bankah-v-tomu-cisli-v-alfa-banku-ukraina-na-period-vijni>
17. European Parliament & Council of the European Union. (2015, November 25). *Directive (EU) 2015/2366 on payment services in the internal market (PSD2)*. *Official Journal of the European Union*, L 337. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2015/2366/oj/eng>
18. Бондаренко, Н. В., Улянич, Ю. В., Мельник, К. М., & Мігур, І. О. (2024). Формування антикризового управління фінансової безпеки банків. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*, 150–159. <https://journal.udau.edu.ua/download/2397/assets/files/104.2/15.pdf>
19. Кошман, А. Х. (2025). Інтеграція ESG-компонентів у банківську систему України. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*, (21). <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/download/588/548>
20. Національний банк України. (2025). *Регулювання ринку небанківських фінансових послуг відповідно до кращих міжнародних стандартів і практик*. <https://bank.gov.ua/ua/supervision/regulation-nonbank-fs-market>